

PM Utlåtande om häckande fågel vid Södra Storvreta

Storvreta, Uppsala kommun

Bakgrund

Uppsala kommun planerar för ett större bostadsområde i Södra Storvreta. Sedan tidigare finns en naturvärdesinventering för området, framtaget av Naturföretaget 2018. Länsstyrelsen har i samråd för detaljplan för etapp 1 i Södra Storvreta framfört synpunkter på att det saknas information om detaljplanens konsekvenser för fågellivet.

Uppdraget från Uppsala kommun är att ta fram:

1. Utlåtande av häckande fågelarter inom Södra Storvreta (etapp 1 och 2) baserat på information inlagd på Artportalen. Utredningsområdet framgår av figur 1.
2. Bedömning av om genomförandet av detaljplanerna riskerar att påverka bevarandestatus för arter enligt nedan, med utgångspunkt från känd information;
 - Arter markerade med B i bilaga 1 Artskyddsförordningen,
 - Rödlistade arter

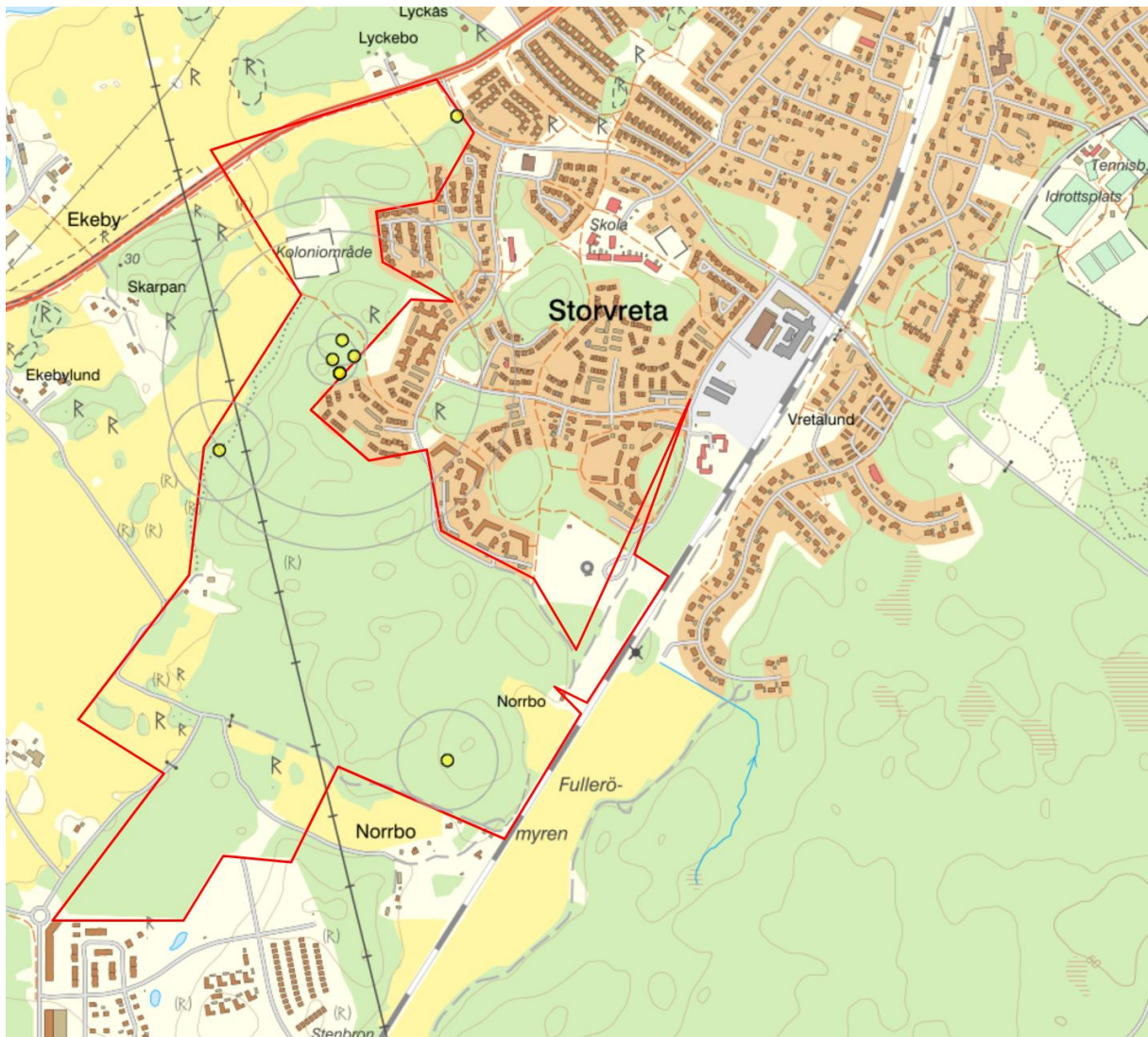
Figur 1. Översikt över utredningsområdet Södra Storvreta där gul markering avgränsar etapp 1 och övrig yta inom röd markering är etapp 2.

Häckande fåglar inom Södra Storvreta baserat på information från Artportalen

Utsök av fågelfynd mellan åren 2000 och 2020 från Artportalen med avgränsning enligt erhållen gräns för utredningsområde (Södra Storvreta etapp 1 och 2) av Uppsala kommun gav totalt 65 fynd av 37 arter. Figur 2 visar var i området dessa fynd är rapporterade, notera att ingen av fyndplatserna finns inom avgränsning för etapp 1 (jämför figur 1 och figur 2).

Av de 65 fågelfynden utgör ingen av observationerna ”säkerställd reproduktion” eller ”trolig reproduktion” enligt kriterier i Artportalen. Av de 65 fynden utgör 15 (13 arter) ”möjlig reproduktion”, där en observation (entita) är rapporterad som ”par i lämplig häckbiotop” och alla övriga rapporterade som ”spel/sång”. Tabell 1 sammanställer uppgifter om de fågelarter som finns rapporterade i Artportalen i området mellan 2000 och 2020.

Utifrån det begränsade underlag som finns i Artportalen är det svårt att ge en bra bild över vilka fågelarter som häckar inom avgränsningarna för etapp 1 respektive etapp 2 inom Södra Storvreta. Inom såväl etapp 1 som 2 finns det barrdominerade äldre skogar, yngre skog, brynmiljöer, åkermark och åkerholmar. Utifrån de miljöer som förekommer kan man anta att merparten av de arter som noterats (och rapporterats i Artportalen) i området även skulle kunna häcka där (undantaget några arter som bergfink, gråsiska och sidensvans).

Figur 2. Karta som visar fyndplatserna (gula prickar) för fåglar rapporterade i Artportalen mellan 2000 och 2020. Röd linje visar avgränsningen för utsöket (utredningsgräns erhållen från Uppsala kommun).

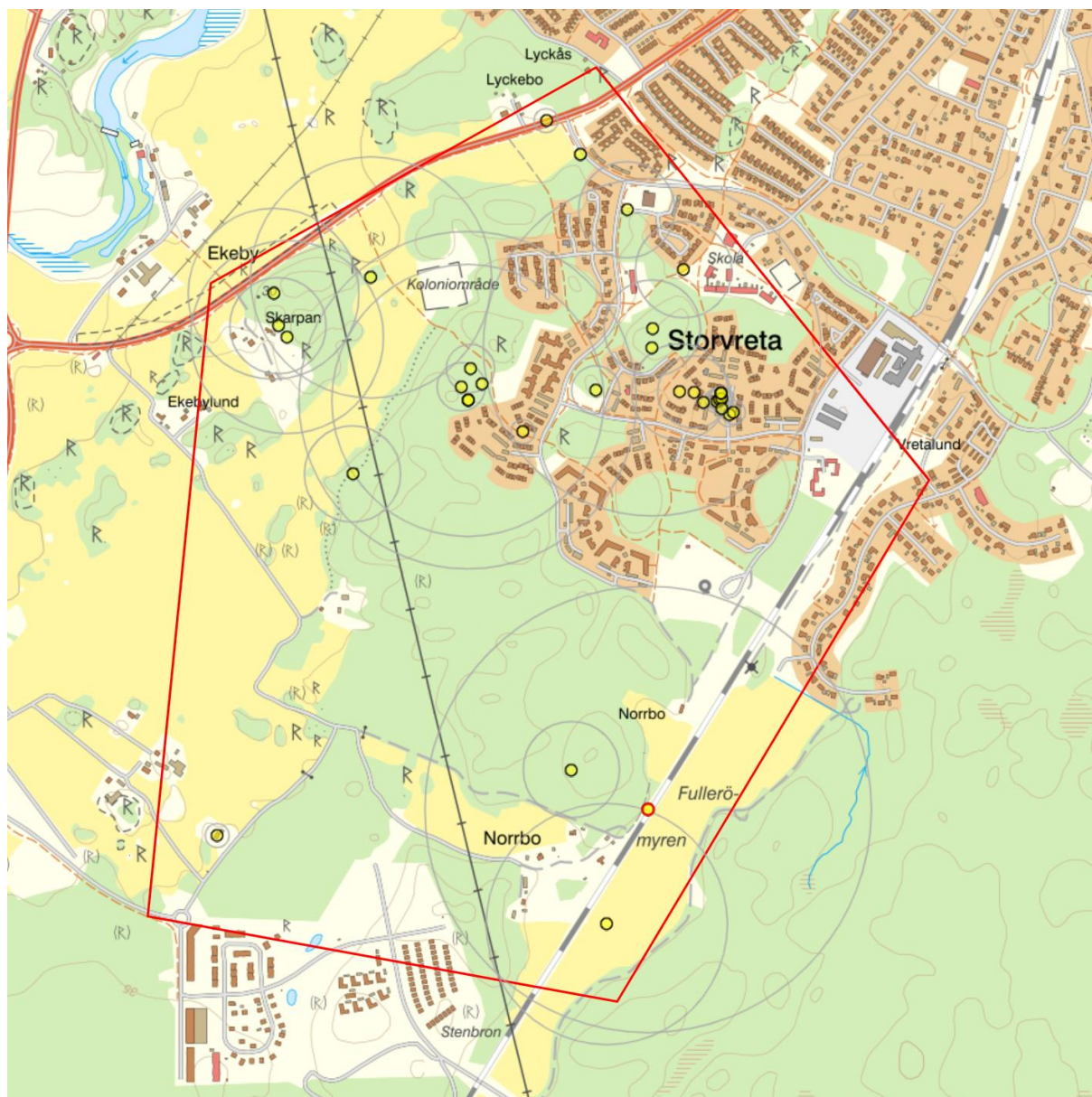
Tabell 1. Samtliga fågelarter rapporterade i Artportalen mellan 2000 och 2020 inom utredningsområdet. Rubriken Möjlig reproduktion syftar till den aktivitet som rapporterats i Artportalen. Datum anger fynd med rapporterad aktivitet samt förekommande fynd andra år.

Artnamn	Rödlistad	Aktivitet	Datum	Möjlig reproduktion
Bergfink			2019-04-07, 2016	
Björktrast	NT	förbiflygande	2019-04-07	
Blåmes			2018-11-02, 2008	
Bofink		spel/sång	2019-04-07, 2016	x
Domherre			2018-11-02, 2011, 2008	
Duvhök	NT	förbiflygande	2019-02-23	
Entita	NT	par i lämplig häckbiotop	2020-04-11, 2015	x
Gråsiska			2019-04-07, 2018	
Grönfink	EN		2008-01-06	
Gröngöling		spel/sång	2017-03-18	x
Grönsiska			2019-04-07, 2016, 2015	
Gärdsmyg		spel/sång	2020-04-11	x
Härmsångare		spel/sång	2017-06-04	x
Kaja		förbiflygande	2019-04-07	
Koltrast		förbiflygande	2018-03-30, 2008	
Kråka (Gråkråka)	NT	förbiflygande	2018-03-30	
Kungsfågel		spel/sång	2020-04-11, 2018	x
Mindre korsnäbb			2018-11-02	
Nötkråka		lockläte, övriga läten	2018-11-08, 2020	
Nötskrika			2019-10-15, 2018, 2015	
Nötväcka		spel/sång	2020-04-11, 2018	x
Pilfink			2008-01-06	
Ringduva			2016-04-09	
Rödhake		spel/sång	2019-04-07, 2020	x
Rödstjärt		spel/sång	2017-05-26	x
Sidensvans			2018-11-02	
Skata			2018-11-02, 2016, 2015, 2008	
Steglits		förbiflygande	2019-04-07, 2015	
Större hackspett			2015-10-03	
Svartmes		spel/sång	2019-04-07, 2018, 2008	x
Sånglärka		förbiflygande	2015-10-03	
Talgoxe		spel/sång	2018-03-30, 2016, 2015, 2008	x
Talltita	NT		2020-03-02	
Taltrast		spel/sång	2009-04-09, 2015	x
Tofsmes			2015-10-03	
Trädkrypare		spel/sång	2017-05-26	x
Trädpiplärka			2011-04-25	

Utökar man sökningen i Artportalen så att även närområdet kring utredningsområdet tas med (se figur 3) inom samma tidsperiod får man med betydligt fler fynd och ett större antal arter (1832 fynd av 88 arter). Av dessa fynd finns det rapporterade häckningskriterier som visar på möjlig häckning för 30 arter, trolig häckning för 5 arter samt säkerställd häckning för 10 arter. Några arter finns i fler än en kategori, så totalt rör det sig om 34 arter (se tabell 2). Av dessa 34 är åtta arter rödlistade och två arter med i fågeldirektivets bilaga 1.

I den utökade utsökningen finns totalt 88 arter varav fler än de 34 i tabell 2 kan tänkas häcka i området. Totalt 28 av arterna är rödlistade eller med i fågeldirektivets bilaga 1 (ett flertal av dessa häckar dock inte i området).

Uppsala kommun gjorde en sökning (2020-11-24) på skyddsklassade fynd i utredningsområdet under perioden 2010–2020. Resultatet var inga skyddsklassade fynd.

Figur 3. Karta som visar fyndplatserna (gula prickar) för fåglar rapporterade i Artportalen mellan 2000 och 2020. Röd linje visar avgränsningen för utsöket, som tar med närområdet kring själva utredningsområdet.

Tabell 2. Fågelarter inom det utökade sökområdet (figur 3) med fynd i Artportalen mellan 2000 och 2020 som visar säkerställd, trolig respektive möjlig reproduktion.

Artnamn	Rödlistad	Bilaga 1	Möjlig repr	Trolig repr	Säkerställd repr
Björktrast	NT				X
Blåmes			X		X
Bofink			X		
Entita	NT		X		
Gransångare			X		
Gråsparv			X	X	X
Grönfink	EN		X		X
Gröngöling			X		
Gulsparv	NT		X		
Gärdsmyg			X		
Härmsångare			X		
Kattuggla			X		
Koltrast			X		
Kungsfågel			X		
Lövsångare			X		
Nötväcka			X		
Pilfink				X	
Ringduva			X		
Rödhake			X		X
Rödstjärt			X		
Rörsångare	NT		X		
Skata					X
Stare	VU		X		
Steglits			X		
Större hackspett					X
Svartmes			X		
Svartvit flugsnappare	NT		X	X	X
Sånglärka			X		
Talgoxe			X	X	X
Taltrast			X		
Trädkrypare			X		X
Trädlärka		Ja	X	X	
Törnskata		Ja	X		
Ärtsångare	NT		X		

Bedömning av om genomförandet av detaljplanerna riskerar att påverka bevarandestatus för fågelarter som är rödlistade eller upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1

Som nämns ovan är det få fågelfynd inrapporterade i Artportalen inom det berörda området Södra Storvreta och inom delområdet ”etapp 1” är inga fåglar rapporterade (figur 2, tabell1). Detta underlag speglar naturligtvis inte hela förekomsten eller frekvensen av olika fågelarter inom Södra Storvreta. En genomförd fågelinventering i området hade förstås varit ett bättre underlag för bedömning av planens påverkan på häckfåglars bevarandestatus, även om en inventering ett enskilt år inte alltid heller ger ett helt säkert svar. Av de arter som är rapporterade i området är följande sex rödlistade; björktrast (NT), duvhök (NT), entita (NT), grönfink (EN), kråka (NT) och tallita (NT). Av rapporterade fynduppgifter är det inga som styrker reproduktion inom området förutom ett fynd av entita som faller ut som möjlig reproduktion (par i lämplig häckbiotop, 2020-04-11). Vi bedömer dock att alla de rapporterade rödlistade fågelarterna skulle kunna häcka i området och gör en preliminär bedömning av dessa nedan.

För att få en något bättre bild över förekomsten av fåglar i området gjordes ett utökat utsök (figur 3) där även närområdet kring utredningsområdet togs med. Detta gav fler fynd och tabell 2 redovisar de fågelarter som rapporterats med häckningskriterier som visar på säkerställd reproduktion, trolig

reproduktion eller möjlig reproduktion. Detta gav ytterligare fem rödlistade arter samt två arter upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1; gulsparr (NT), rörsångare (NT), stare (VU), svartvit flugsnappare (NT), ärtsångare (NT), trädläska samt törnskata. Rörsångare häckar normalt i bladvassmiljöer och bedöms inte häcka inom utredningsområdet. Övriga sex arter bedöms däremot att potentiellt kunna häcka inom utredningsområdet och för dessa görs också en preliminär bedömning.

Följande habitat kommer att påverkas av detaljplanen för etapp 1 (se bilaga 2) med hänvisning till delområden enligt utförd NVI (Naturforetaget, 2018, se även karta bilaga 3 för delområdenas lokalisering): äldre barrskogsmiljöer i delar av delområde 8 och 9, betesmark med glest träd- och buskskikt (delområde 2) samt granskog kring blockig höjd (delområde 1). Inom etapp 1 kommer även ungsogar och medelålders skogar som vid naturvärdesinventeringen bedömdes ha visst eller lågt naturvärde (dessa beskrevs inte närmare i NVI:n) att påverkas. Inom dessa finns t ex kvarlämnade grova aspar, vissa med bohål. Delområde 5, 6 och 10 finns inom detaljplanen (etapp 1) men ska enligt planen avsättas som natur.

En arts bevarandestatus anses gynnsam när

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
2. artens naturliga eller hävdvillade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt (Naturvårdsverket 2009).

Arter som rapporterats inom utredningsområdet:

Björktrast (NT):

Björktrast häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar. Den förekommer över hela landet. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 17,5 (10–25) % under de senaste 15 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex (Artfakta).

Björktrast har minskat med 30 % (från ca 46 000 till 32 000 häckande par) mellan åren 1975 och 2008 i Uppland (Douhan, 2013).

Flertalet fynd finns i närområdet och även inom etapp 2 av Södra Storröta. Säkerställd reproduktion är rapporterad vid bostadsområdet norr om utredningsområdet från maj 2018. Björktrast skulle kunna häcka i skogsmiljö inom (såväl etapp 1 som 2) Södra Storröta.

Björktrast bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och kanske inte heller lokalt då den antagligen minskat i länet/landskapet generellt. Exploateringen bör inte ha någon större påverkan på artens lokala bevarandestatus då björktrast häckar även i trädgårdar och parker i bebyggda områden.

Duvhök (NT):

Duvhök häckar uteslutande i barr- eller blandskog från Skåne till Norrbotten samt på Öland och Gotland. Arten bygger stora risbon i mogna eller gamla träd. Födan utgörs av små till medelstora fåglar och däggdjur. Antalet reproduktiva individer skattas till 15 200 (9000–22000).

Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 22 (0–48) % under de senaste 18 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex och minskad

geografisk utbredning och/eller försämrade habitatkvalitet (allt yngre och tätare skogar vilket försvårar för boplacering samt missgynnar jaktmöjligheterna). (Artfakta).

Duvhöken häckar över hela landet utom på kalvfjället. Häckningstätheten varierar; skogsdominerade landskap hyser i södra Sverige cirka 4 par/100 km², i Mellansverige 3–4 par/100 km² och i norra Sverige 1–2 par/100 km². I samband med den omfattande forskning som bedrivits kring duvhöken har flera populationsberäkningar gjorts; utifrån dessa kan man grovt uppskatta den svenska populationen till 6–8 000 häckande par (4500–11000 par i senaste uppskattningen 2012). (Artfakta).

I Uppland minskade duvhöken med hälften mellan åren 1975 och 2008 (från ca 700 till 350 häckande par) och anledningen tros vara en kombination av sämre tillgång på föda och att gammal skog (lämplig att häcka i) blivit en bristvara (Douhan, 2013).

Det finns ett fynd av duvhök inom utredningsområdet och ett i närområdet (båda fynden utanför häckperioden). Utsök av skyddsklassade fynd visar inga fynd av duvhök under häckperiod i området mellan åren 2010 och 2020.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Sannolikheten är liten att duvhök häckar inom Södra Storsvreta. Dock finns det skogar i området som skulle kunna hysa en häckning och skulle häckning av duvhök förekomma i en del av området som exploateras bidrar det till att artens lokala bevarandestatus påverkas negativt.

Entita (NT):

Entita häckar i löv- och blandskog. Den förekommer i södra Sverige norrut till mellersta Dalarna – Gästrikland, men saknas på Gotland. Entita bedömdes som LC 2015 men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för NT blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 20 (10–30) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex. (Artfakta).

Entitans ortstrohet och korta spridningslängder gör arten sårbar när landskapet fragmenteras i mindre och mindre habitatöar. En annan möjlig faktor till entitans minskning kan vara svårigheter att häcka till följd av en ökande konkurrens om bohål. Denna konkurrens kan tänkas ha ökat under de senaste decennierna till följd av två olika processer; dels har områden med gamla hålrika träd försvunnit från många områden som en följd av intensivt skogsbruk och exploatering, dels har antalet blåmesar ökat. Blåmesen är dominant gentemot entitan när det gäller bohålsockupation och den ökande tätheten gör att det blir färre hål över för entitan (Artfakta).

Mellan åren 1975 och 2008 minskade entitan med ca 80 % i Uppland (Douhan, 2013).

Det finns ett fynd (par i lämplig häckbiotop) inom Södra Storsvreta (etapp 2) och ett antal fynd i närområdet. Flertalet fynd är vid fågelmatning utanför häckperiod.

Delområden där entita eventuellt kan häcka är blandskog och lövmiljöer i områdets västra delar (t ex delområden 4, 5, 6, 9, 12 och 13 enligt NVI:n, samt område med kvarlämnade grova aspar öster om delområde 7, se karta bilaga 3).

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Exploatering av löv- och blandskogar kan ha viss negativ påverkan på arten lokalt. Om förekommande lövmiljöer och lövträd med bohål sparas inom etapp 2 bör exploateringen ha mer begränsad påverkan. I den mån entitan drabbas av brist på häckningshål kan man i alla fall på lokal skala hjälpa dem genom att sätta upp holkar. Man ska då tänka på att ha ett tillräckligt litet ingångshål ($\varnothing=26\text{--}28\text{ mm}$) för att utestänga talgoxar och sätta upp holkar parvis (5–10 m emellan) för att en holk ska finnas kvar när det dominanta blåmesparet tagit en holk (Artfakta).

Grönfink (EN):

Grönfink häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Den förekommer i större delen av landet. Arten har inte varit rödlistad tidigare, men den mycket kraftiga minskningen de senaste 10 åren, orsakad av en sjukdom, innebär att den nu uppfyller kriterierna för EN. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. En sjukdom (flagellat) har nyligen (2007) invandrat till Sverige och har sedan dess påverkat beståndet kraftigt negativt. Minskningstakten har uppgått till 61 (53–62) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex och negativ påverkan (Artfakta).

De viktigaste häckningsmiljöerna utgörs av halvöppna buskrika marker i jordbrukslandskapet. Särskilt omtyckta är hagmarker dominerade av enbuskar, men arten förekommer även i skogsbryn och unga granplanteringar. I samband med artens expansion under den senare delen av 1900-talet har grönfinken i allt större utsträckning etablerat sig i tätorterna där den kan vara allmän i trädgårdar och parker (Svensson m.fl. 1999).

Mellan åren 1975 och 2008 ökade grönfinken (från ca 58 000 till 80 000) i Uppland (Douhan, 2013), men därefter har den på grund av sjukdom minskat i hela landet.

Grönfink skulle t ex kunna häcka i brynmiljöer och i betesmarken (delområde 2, inom planens etapp 1) i vilken det växer enbuskar som kan fungera som häckplatser för arten.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt eller lokalt, på grund av den minskning som sker. Miljön i ovan nämnda betesmark kommer att exploateras (se bilaga 2 och 3), om grönfink häckar där kommer en minskning av artens häckningshabitat att ske, åtminstone under en period. På sikt kan möjligen nya lämpliga buskar komma att växa upp i trädgårdar/parker som anläggs i området.

Kråka (NT):

Kråka häckar mest i anslutning till odlad mark. Den förekommer i hela Sverige, även i ytterskärghården och i fjällen, och har tidigare bedömts som LC. Populationsminskningen de senaste 18 åren innebär emellertid att kriterierna för NT blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 24 (18–27) % under de senaste 18 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex och negativ påverkan (korp) (Artfakta).

Kråkan häckar i de allra flesta typer av miljöer (t.o.m. stadsmiljö) och saknas egentligen bara i tät och ensartad skog utan öppningar mot hyggen, myr eller inägor. Tätheten varierar mellan 1 och 8 par per kvadratkilometer, där de tätaste bestånden finns i småskaligt och uppbrutet kulturlandskap. Kråkan hävdar vanligtvis livslånga revir (Svensson m.fl. 1999).

I Uppland minskade beståndet av kråka från ca 19 000 par 1975 till ca 10 000 par 2008 (Douhan, 2013).

Det finns ett fynd av kråka inom och några strax utanför utredningsområdet men inga uppgifter i Artportalen om att arten har häckat i området efter år 2000. Arten skulle möjligen kunna häcka inom såväl etapp 1 som 2 av Södra Störvrete.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Om kråka häckar inom Södra Störvrete bedöms planens påverkan på artens lokala bevarandestatus troligen ändå som liten, då

det kommer finnas skogspartier kvar i området som förhoppningsvis hyser lämpliga boträd inom potentiellt revir.

Talltita (NT):

Talltita häckar i barr- och blandskog. Den förekommer i nästan hela landet, undantaget Gotland och södra Skåne. Talltita har minskat kraftigt under de senaste 30 åren men aldrig uppfyllt kriterierna för rödlistning. Minskningstakten de senaste 10 åren medför emellertid att kriteriet för NT uppfylls. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 20 (10–30) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex och minskad geografisk utbredning och/eller försämrade habitatkvalitet. (Artfakta).

Arten missgynnas när flerskiktad skog omförs till enskiktade produktionsbestånd. Begränsad tillgång på klara murkna högstubbar för bobygge kan vara ett problem i stora områden. Talltitan har relativt stora arealkrav och missgynnas därför när skogen fragmenteras. Kalavverkning av större delar av reviret innebär att det överges (Artfakta).

Talltita har minskat med ca 80 % (från ca 90 000 till 17 000) mellan åren 1975 och 2008 (Douhan, 2013).

Det finns bara ett fynd rapporterat i Artportalen (mars 2000) av talltita inom utredningsområdet (och i dess närområde). Troligen häckar den inte i området eftersom talltitan har förhållandevis stort revir (10–20 hektar) och kräver rätt stora områden med sammanhängande skog (Svensson m.fl. 1999). Dock finns det ett ganska stort sammanhängande skogsområde (delområde 8 och 9) där talltita eventuellt skulle kunna häcka.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Skulle talltita möjligen häcka inom planområdet finns risken att den kvarvarande arealen sammanhängande skog efter exploatering blir för liten för att utgöra ett tillräckligt stort revir för arten. Går det att spara 10–20 ha sammanhängande äldre, flerskiktad barr- eller barrblandskog inom området finns det förutsättningar för häckande talltita och även andra skogsfåglar. Om det är brist på murkna högstubbar kan man sätta upp mesholkar med ett ingångshål med en diameter på cirka 30 mm och fyll dem till brädden med kutterspån.

Arter som rapporterats inom eller nära utredningsområdet och med häckningskriterier som visar på säkerställd, trolig eller möjlig reproduktion:

Gulspurv (NT):

Gulspurv häckar i skogsbryn och buskmarker, särskilt i anslutning till odlad mark, samt på hyggen. Den förekommer över hela landet med undantag av fjällen. Gulspurv bedömdes som VU 2015 men minskningstakten har reducerats de senaste tio åren och arten bedöms nu som NT. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Orsakerna till minskningen är okända men kan ha med rationalisering och ändrade brukningsmetoder inom jordbruket att göra. Minskningstakten har uppgått till 28 (20–30) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex (standarddrutter - svensk häckfågeltaxering) (Artfakta).

Mellan åren 1975 och 2008 har gulspurv minskat med 52 %, från 165 000 till 80 000 par i Uppland (Douhan, 2013).

Det finns inga rapporterade fynd inom Södra Storstvreta men flertalet fynd (främst utanför häckperiod) i närområdet varav ett som visar på möjlig häckning vid Skarpan, strax väster om utredningsområdet.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Inom Södra Storstvreta finns miljöer som bryn, åkerholmar och kraftledningsgata som skulle kunna fungera som häckplats för gulsparr. Dessa miljöer kommer bibehållas till stor del enligt detaljplanen för etapp 1 och eventuell påverkan på bevarandestatusen lokalt är troligen liten.

Stare (VU):

Stare häckar huvudsakligen i anslutning till odlad mark. Den förekommer över större delen av landet. Arten har successivt minskat i antal under en mycket lång tid. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 48 (41–51) % under de senaste 15 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex (svensk häckfågeltaxering, standardrutter) och minskad geografisk utbredning och/eller försämrade habitatkvalitet. (Artfakta).

Antalet häckande par i Uppland 2008 var 43 000 och 1975 var antalet 93 000 (Douhan, 2013). Detta är en kraftig minskning som både i Uppland och nationellt främst beror på igenväxning av betesmarker och att det småskaliga jordbruket minskat kraftigt.

Staren föredrar att födosöka på kortbetade eller kortklippta ytor, helst betesmarker. Under häckningstid födosöker den oftast inom ett avstånd på 500 m från boplatserna som ofta är belägna i kantzonen mellan skog och öppen mark, samt i trädgårdar och parker. Merparten häckar i anslutning till mänsklig bebyggelse, ofta i holkar. Även naturliga håll, inklusive håll efter hackspettar nyttjas (Svensson m.fl. 1999).

Inga fynd finns i Artportalen (senaste 20 åren) från Södra Storstvreta men en handfull fynd från närområdet, varav en möjlig häckning vid Skarpan, strax väster om utredningsområdet. Inom Södra Storstvreta finns miljöer som bryn och åkerholmar i vilka det finns träd med hackspettshål som skulle kunna fungera som häckplats för stare. Möjligen skulle kvarlämnade grova aspar, varav flera med hackspettshål, i området med ungskog öster om NVI:ns delområde 7 (del av etapp 2) kunna fungera som boträd för stare.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt eller lokalt. Det är oklart om stare häckar inom planområdet men en exploatering som innebär att boträd försvinner kan ha viss påverkan. Holkar för stare kan sättas upp på lämpliga platser för att begränsa eventuell påverkan.

Svartvit flugsnappare (NT):

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog samt i trädgårdar och parker. Den förekommer i större delen av landet. Arten har tidigare bedömts som LC men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för NT blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 19 (12–23) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex. (Artfakta).

I Uppland har svartvit flugsnappare minskat med 25 % (från ca 100 000 par till 75 000) mellan 1975 och 2008 (Douhan, 2013).

Som för många andra hållhäckande arter är tillgången på lämpliga boplatser en av de viktigaste begränsande faktorerna. Den stora tillgången på holkar i trädgårdar och parker har gjort att svartvit flugsnappare har blivit en av de vanligaste trädgårdsfåglarna (Svensson m.fl. 1999). Detta avspeglas

lite i fynden i Artportalen som nästan alla är från bostadsområdet norr om planområdet, där även säkerställd reproduktion i holkar är konstaterad. Inom Södra Storvreta skulle arten eventuellt kunna häcka i träd med hackspettshål, t ex i brynmiljöer och åkerholmar i västra delen samt i området med ungskog med kvarlämnade grova aspar, varav flera med hackspettshål (öster om NVI:ns delområde 7).

Svartvit flugsnappare bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt eller lokalt. Om arten häckar inom Södra Storvreta är planens påverkan på dess lokala bevarandestatus troligen ändå liten, då det på sikt kommer att tillkomma fler trädgårdar/parker och eventuellt fler holkar i området.

Ärtsångare (NT):

Ärtsångare häckar i skogsbryn, buskmarker och trädgårdar. Den förekommer i hela landet norrut till Jämtland - Norrbotten samt sällsynt i Åsele och Lycksele lappmark. Arten har tidigare bedömts som LC men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för NT blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. På 30 års sikt har populationen varit stabil. Minskningstakten har uppgått till 20 (0–40) % under de senaste 10 åren. Bedömningen baseras på ett för arten lämpligt abundansindex. (Artfakta).

I Uppland skedde en svag minskning mellan 1975 och 2008 från ca 13 500 häckande par till 13 000 (Douhan, 2013), men under de senaste 10 åren har arten antagligen minskat som i landet i stort.

Inga rapporterade fynd inom Södra Storvreta men sjungande individer har noterats under flera år vid Månskensvägen i bostadsområdet norr om planområdet. Arten skulle eventuellt kunna häcka i förekommande brynmiljöer inom såväl etapp 1 som 2 av Södra Storvreta.

Arten bedöms inte ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Om arten häckar inom Södra Storvreta är planens påverkan på dess lokala bevarandestatus troligen ändå liten, då brynmiljöer och trädgårdar/parker fortsatt kommer finnas i området.

Trädlärka (upptagen i Fågeldirektivets bilaga 1):

Trädlärka häckar i torr och öppen skogsmark, ofta i anslutning till gläntor och odlingar, på sandig eller bergig hedmark, på hedartade hyggen med frötallar samt vid gamla grustäcker. Den förekommer i södra och mellersta Sverige samt längs norrlandskusten upp till Västerbotten. Enstaka häckningar sker även i Norrbotten. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. Det föreligger indikation på eller misstanke om populationsminskning. Beståndet ökade med 100–200 % de senaste 30 åren men var stabilt de senaste 10 åren. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). (Artfakta).

Trädlärkan ökade i Uppland från ca 400 par 1975 till 1700 par 2008 (Douhan, 2013).

Trädlärkan vill ha varma, torra och soliga miljöer, och häckar i öppna områden med gles förekomst av träd. Häckningsmiljöerna kan vara av olika karaktär. Arten finns särskilt ofta på tallhedar, hyggen med lämnade fröträd eller hänsynsträd, glesa skogsplanteringar, större hållmarksområden och sandtäcker. Hyggen är relativt kortlivade miljöer och utnyttjas ofta bara 5–10 år efter plantering. Trädlärkan vill ha tillgång på större träd som fungerar som sång- och utsiktsplatser, men krontäckningen får inte överstiga 20 % (Skogsstyrelsen, 2016).

Trädlärka har inte rapporterats i Artportalen inom planområdet Södra Storvreta men däremot strax öster om, vid Norrbo. Arten har troligen häckat i området vid Norrbo under vissa år (senaste fyndet är från 2016) och del av reviret kan ha sträckt sig in i planområdet då i kommentarer till fynden anger olika riktningar i förhållande till den rapporterade fyndplatsen (som i sig har en noggrannhet på > 400 m). Fynd finns även rapporterade från Månskensvägen, norr om planområdet.

Planerad exploatering inom etapp 1 ligger inte så långt från fyndplatsen Norrbo och kan möjligen ha viss påverkan på artens bevarandestatus, dock är inte miljöerna inom etapp 1 optimala för arten. När ungskogen inom planområdet var mer i hyggesfas kan den ha fungerat som häckningshabitat för trädlärka. Nu är det kanske betesmarken (delområde 2 i NVI:n) med glest träd- och buskskikt som eventuellt skulle kunna fungera för arten.

Arten bedöms ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt (se kartor i figur 24 och 25 för fynd i Uppsala län respektive kommun från Artportalen). Om trädlärka eventuellt häckar i en del av området som exploateras kan det eventuellt ha viss påverkan på arten lokalt då arten är sparsamt förekommande.

Törnskata (upptagen i Fågeldirektivets bilaga 1):

Törnskata häckar i skogsbyn, på hyggen samt i öppna busk- och snårmarker. Den förekommer i södra och mellersta Sverige samt i Norrlands kustland, norrut till Norrbotten. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). (Artfakta).

I Uppland minskade antalet häckande par med hälften (från ca 8000 till 4000) mellan 1975 och 2008 (Douhan, 2013).

Endast ett fynd (en sjungande individ 2012 på hygge ca 700 m SO om fyndplatsen Norrbo) av törnskata är rapporterad i Artportalen från 2000 och framåt. Det är tveksamt ifall arten häckar inom planområdet. När ungskogen inom planområdet var mer i hyggesfas kan den miljön ha fungerat som häckningshabitat för törnskata. Nu är det kanske den lilla betesmarken (delområde 2 i NVI:n) med glest träd- och buskskikt som eventuellt skulle kunna fungera för arten.

Arten bedöms ha gynnsam bevarandestatus nationellt, regionalt och lokalt. Om törnskata eventuellt häckar i området i en del som exploateras kan det eventuellt ha viss påverkan på arten lokalt då arten är mindre vanlig.

Källor

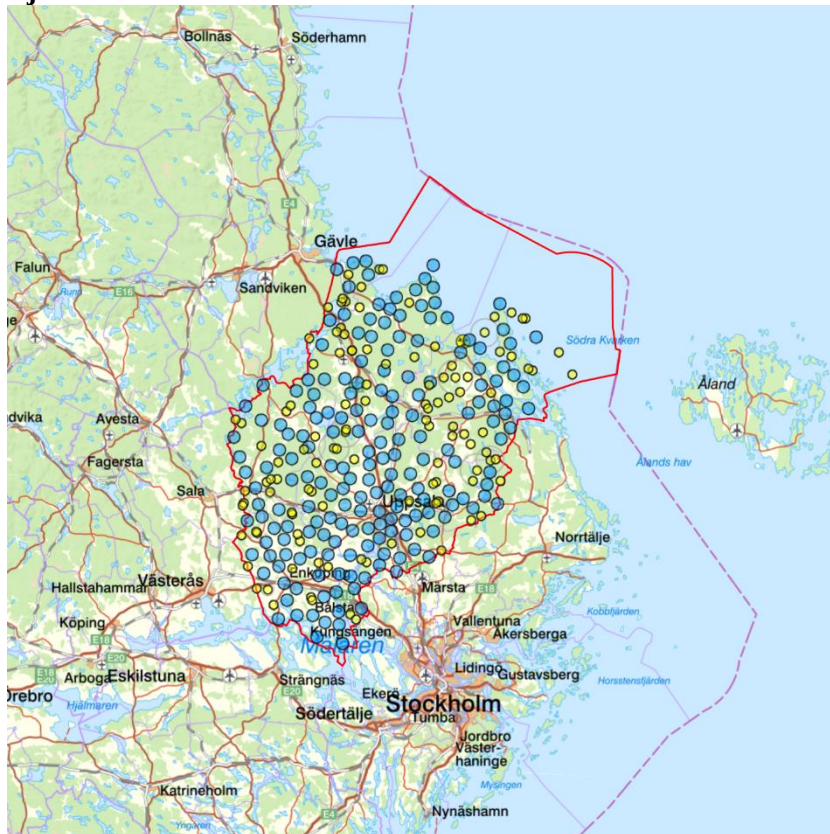
Douhan, B. 2013. Fakta om Upplands häckande fågelarter. Fåglar i Uppland 2013:3.
Naturföretaget. 2018. Naturvärdesinventering av Södra Storvreta, Uppsala kommun.
Naturvårdsverket 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2.
Skogsstyrelsen 2016. Vägledning för hänsyn till fåglar. Trädlärka.
SLU. Artfakta.se. www.artfakta.se (2020-11-20).
SLU. Artportalen. www.artportalen.se (2020-11-20).
Svensson, S., Svensson, M. & Tjernberg, M. 1999. Svensk fågelatlas. Vår fågelvärld, supplement 31.

PM upprättat av: Mattias Lif, Naturföretaget

PM granskat av: Niina Sallmén, Naturföretaget

Bilaga 1. Utbredningskartor

Björktrast

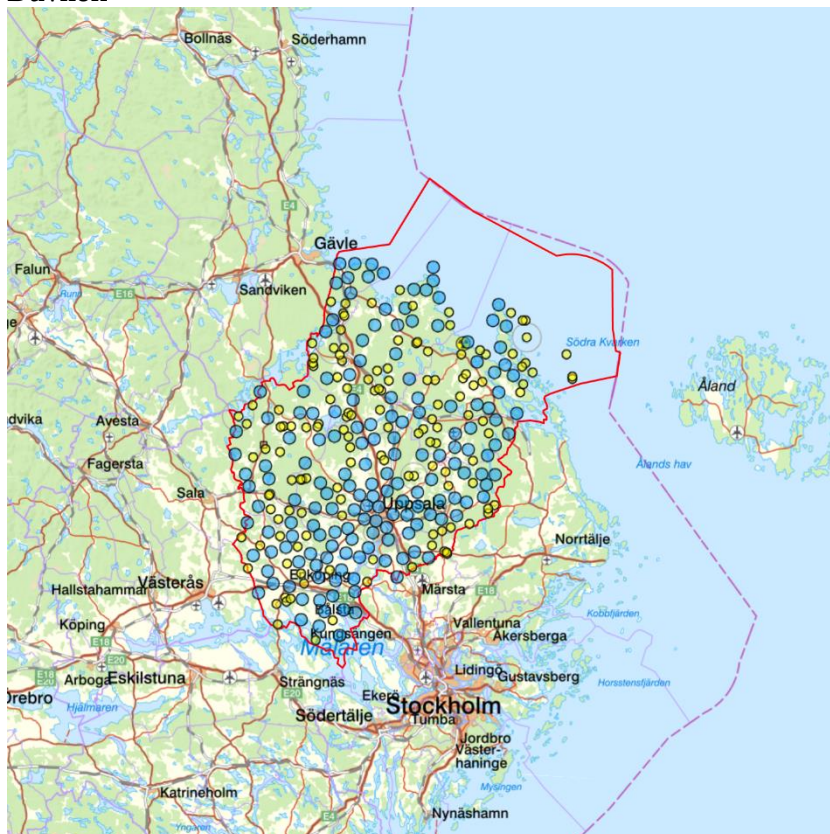
Figur 4. Fynd av björktrast i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

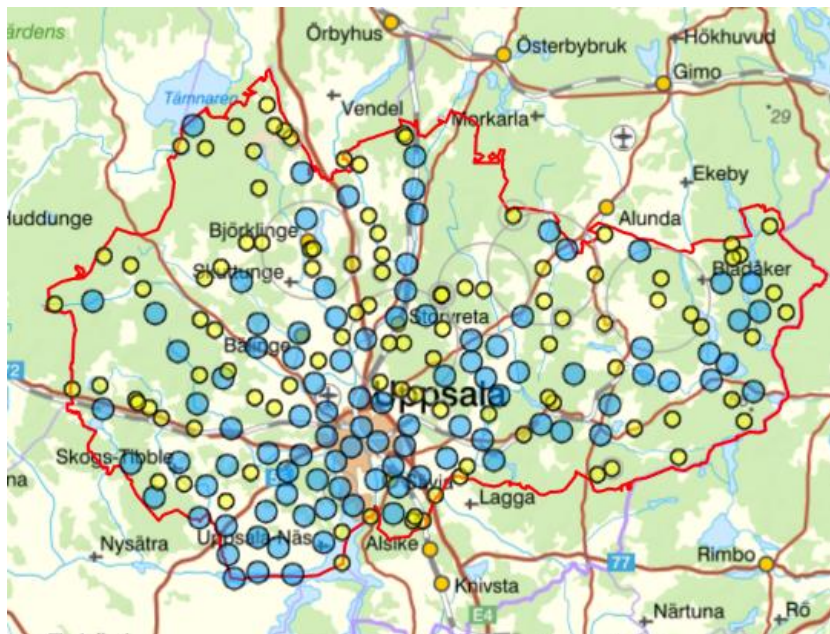
Figur 5. Fynd av björktrast i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Duvhök

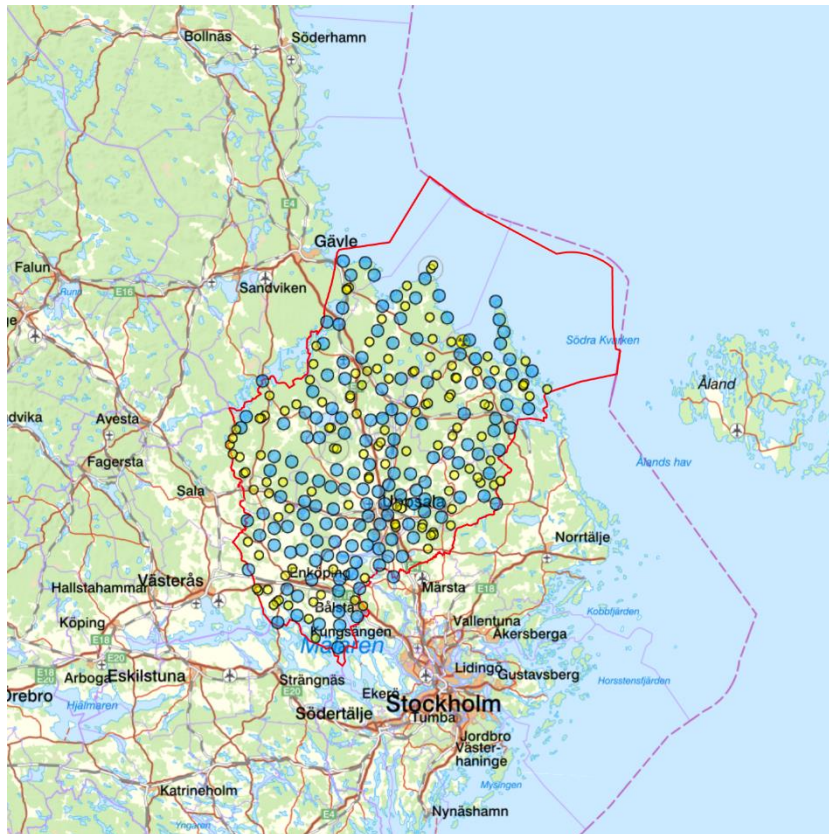
Figur 6. Fynd av duvhök i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd. Notera att inga fynd under häckningstid redovisas (skyddsklassade fynd).

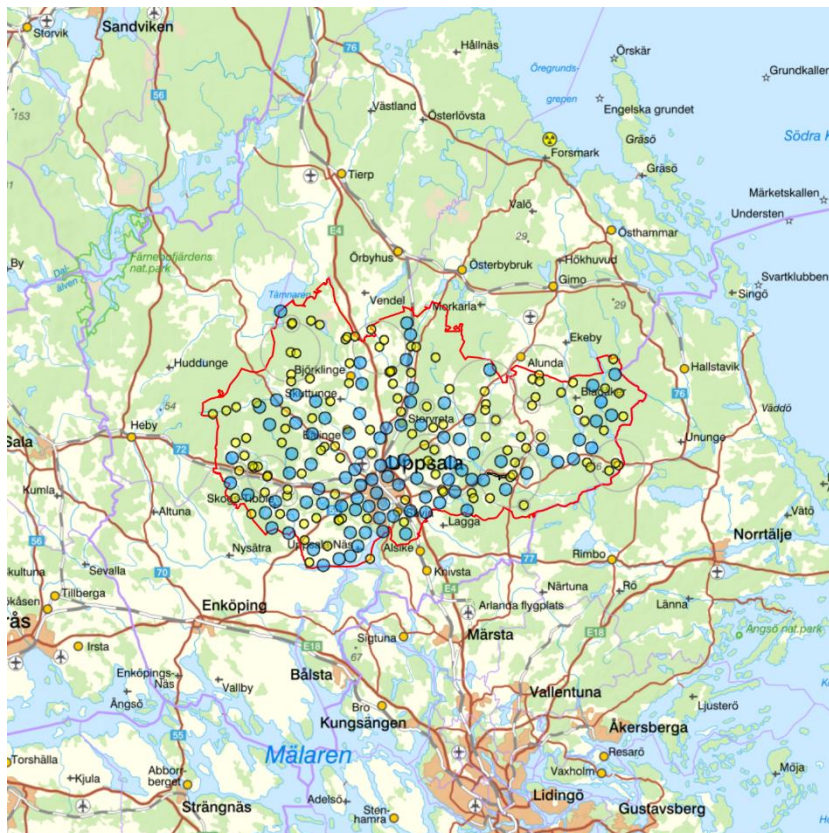
Figur 7. Fynd av duvhök i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd. Notera att inga fynd under häckningstid redovisas (skyddsklassade fynd).

Bilaga 1. Utbredningskartor

Entita

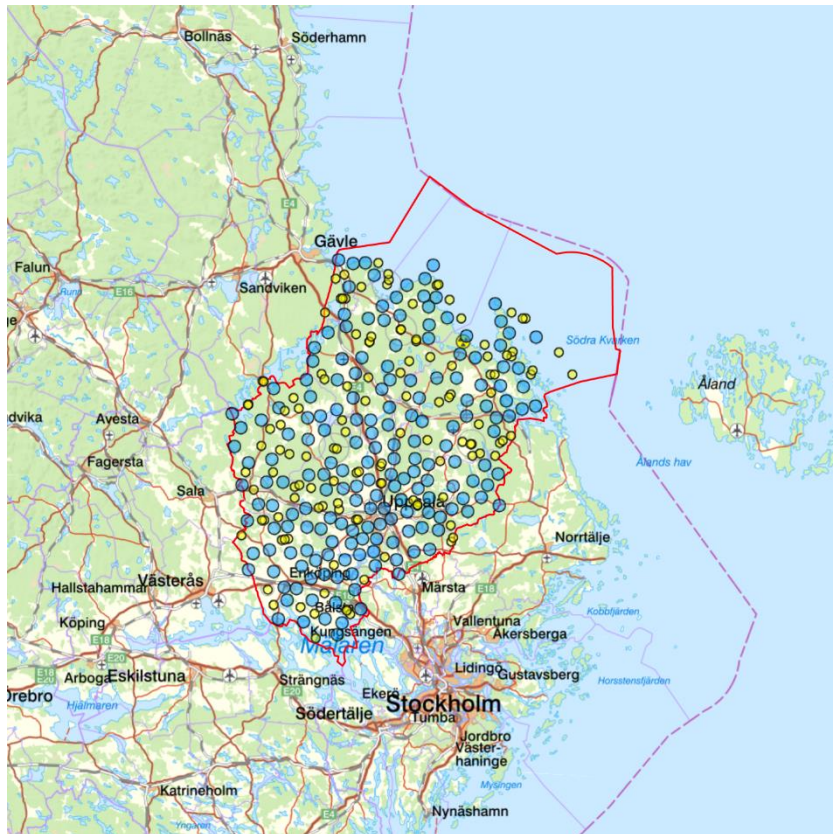
Figur 8. Fynd av entita i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

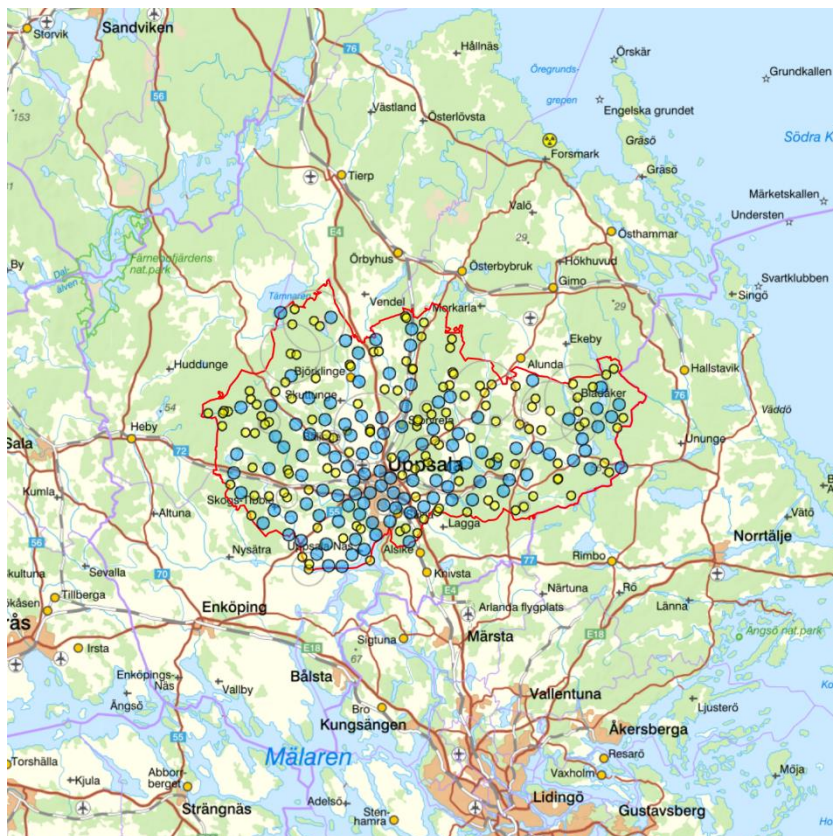
Figur 9. Fynd av entita i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Grönfink

Figur 10. Fynd av grönfink i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

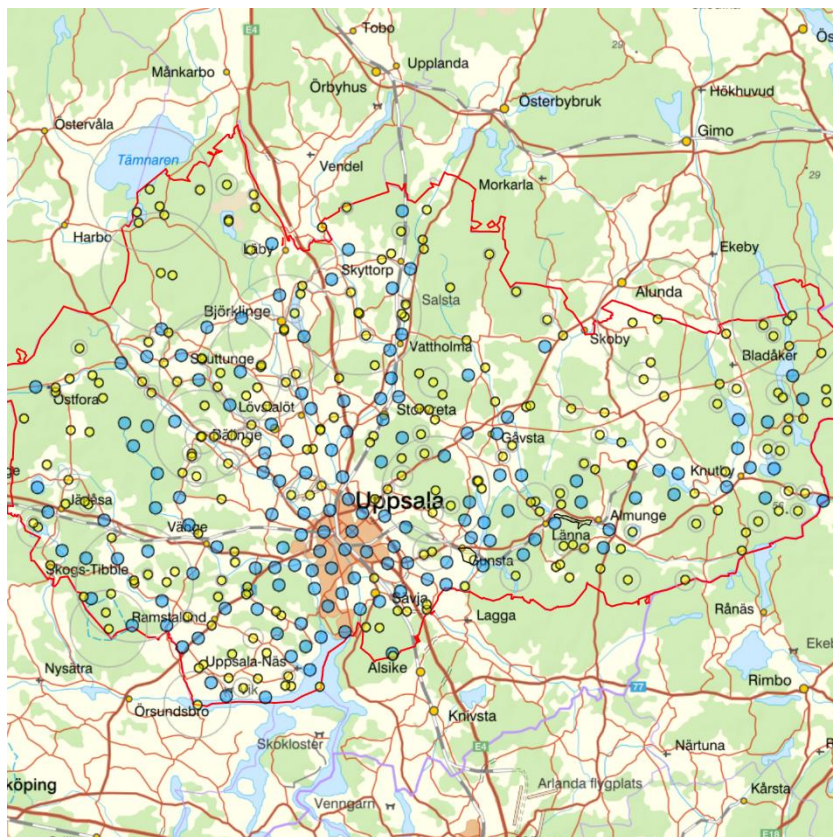
Figur 11. Fynd av grönfink i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Kråka

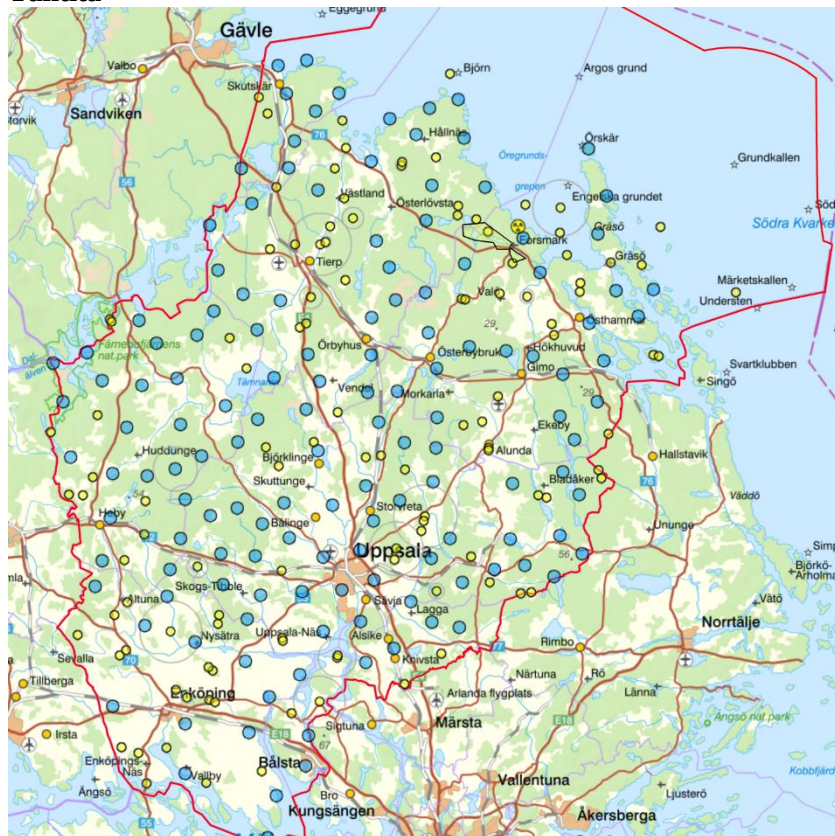
Figur 12. Fynd av kråka i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Figur 13. Fynd av kråka i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Talltita

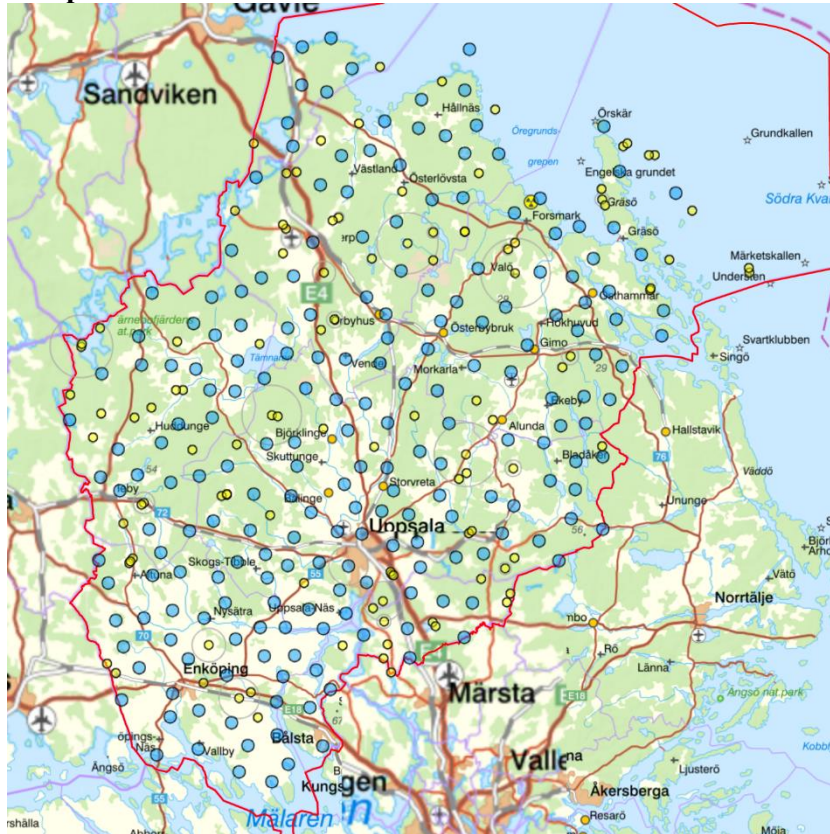
Figur 14. Fynd av talltita i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

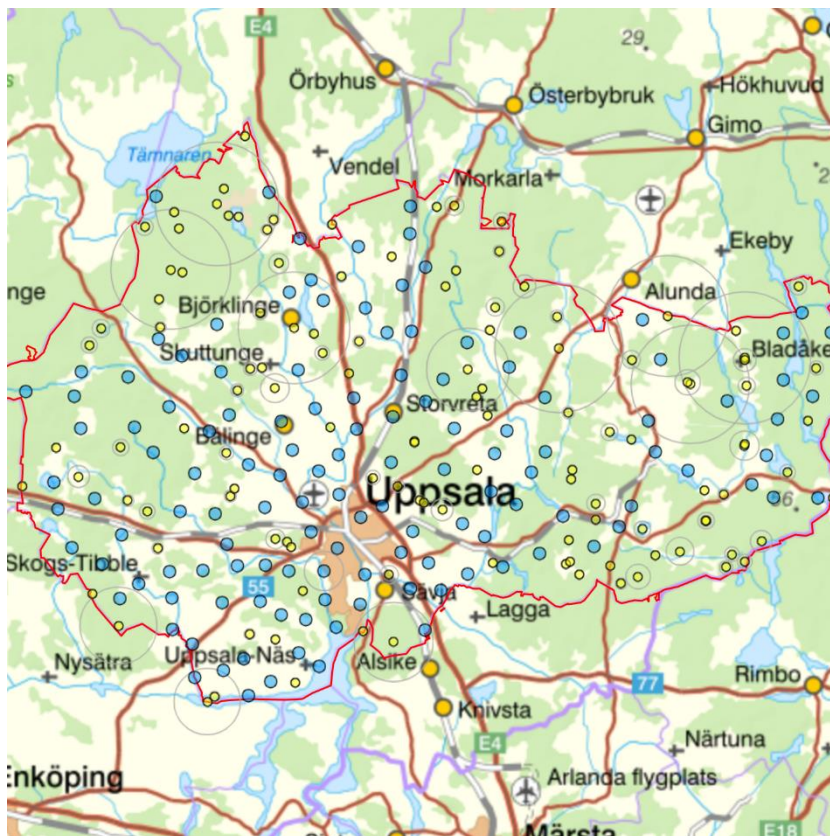
Figur 15. Fynd av talltita i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Gulspärvar

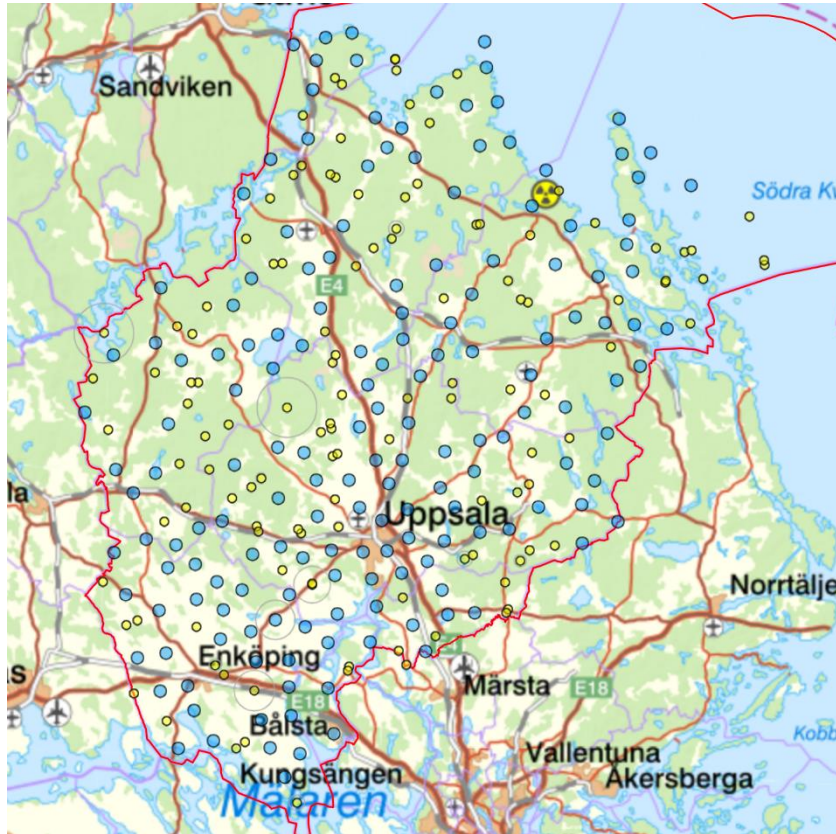
Figur 16. Fynd av gulspärvar i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

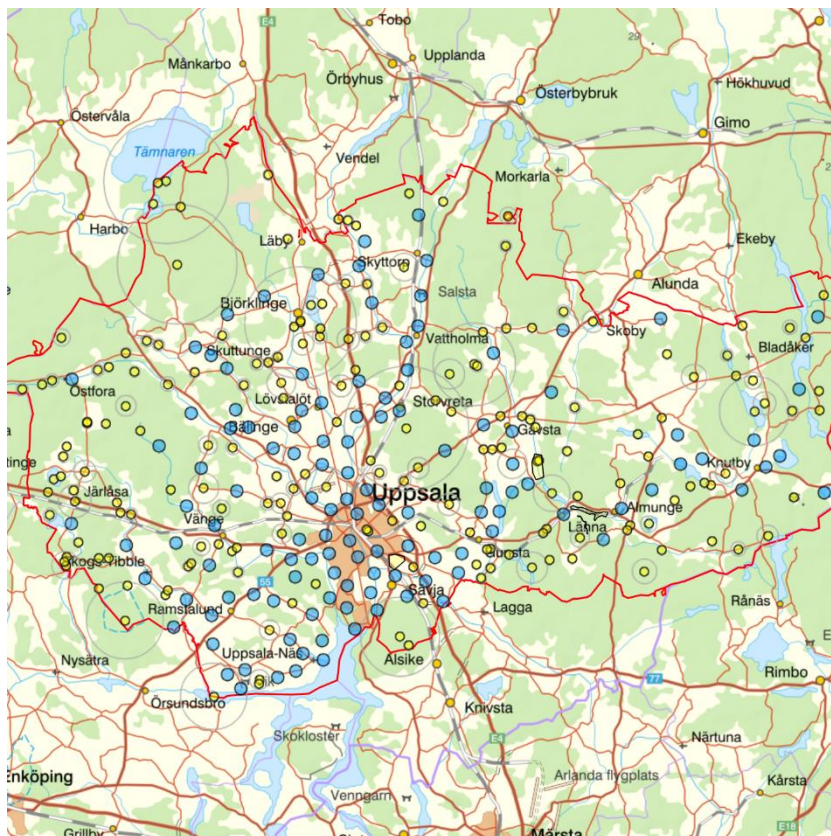
Figur 17. Fynd av gulspärvar i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Stare

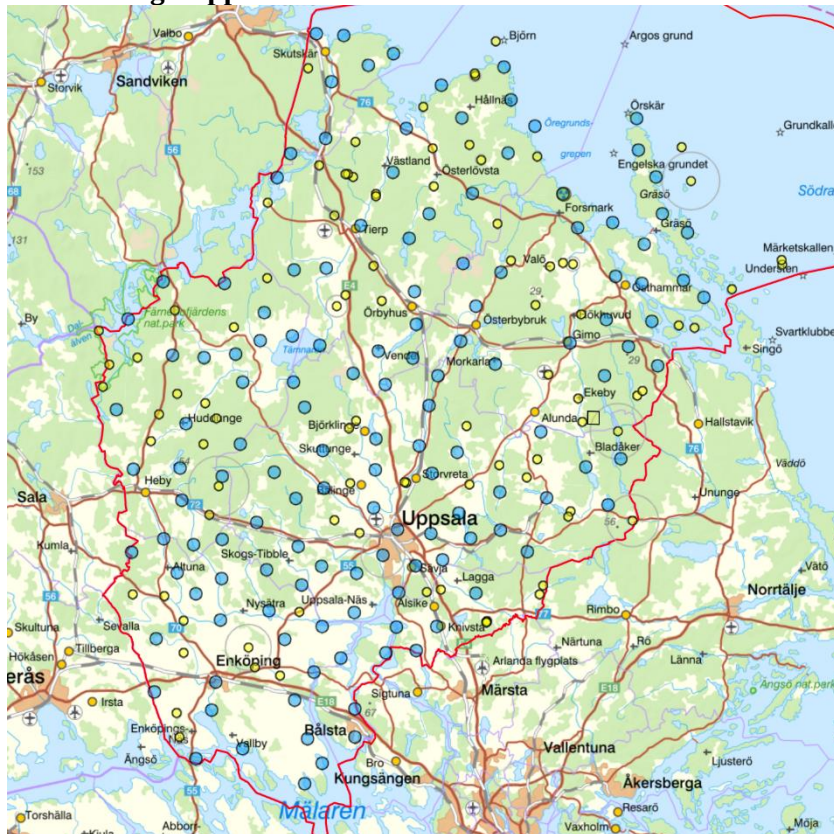
Figur 18. Fynd av stare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

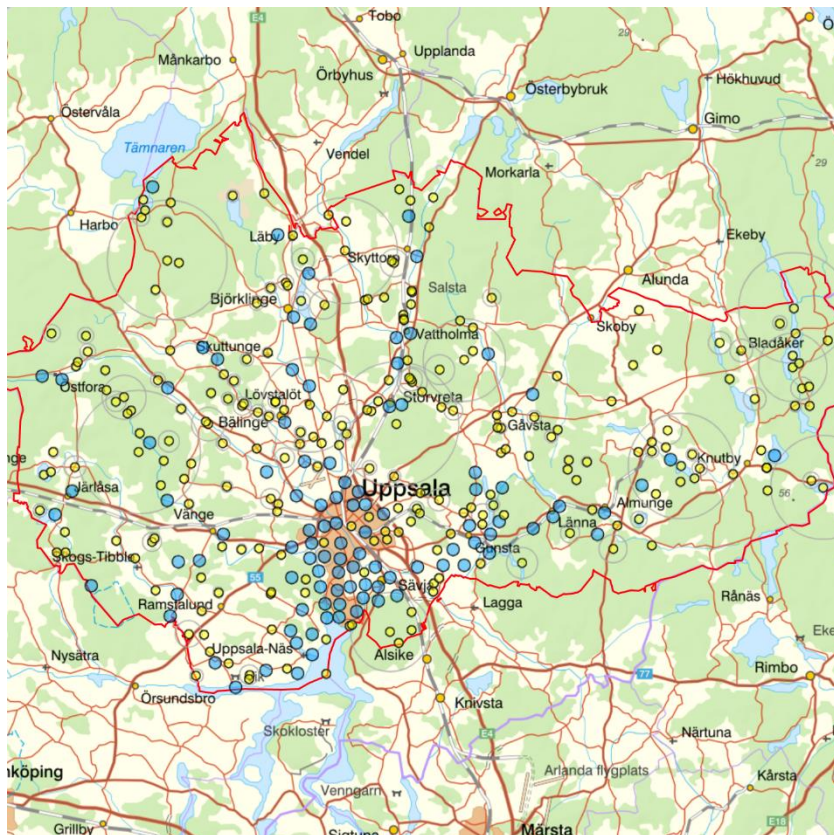
Figur 19. Fynd av stare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Svartvit flugsnappare

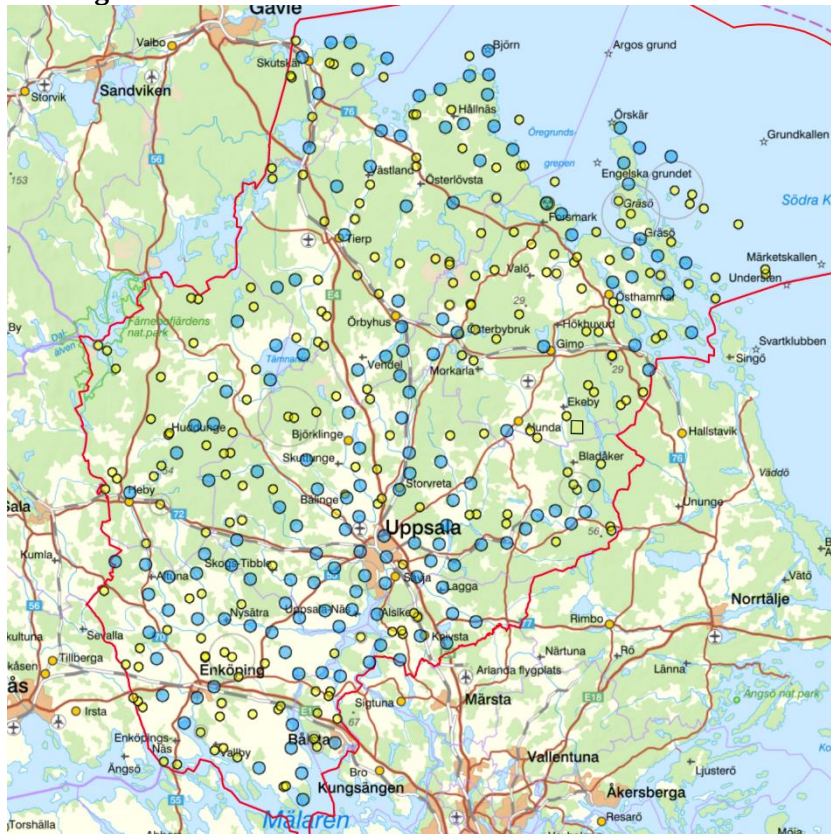
Figur 20. Fynd av svartvit flugsnappare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

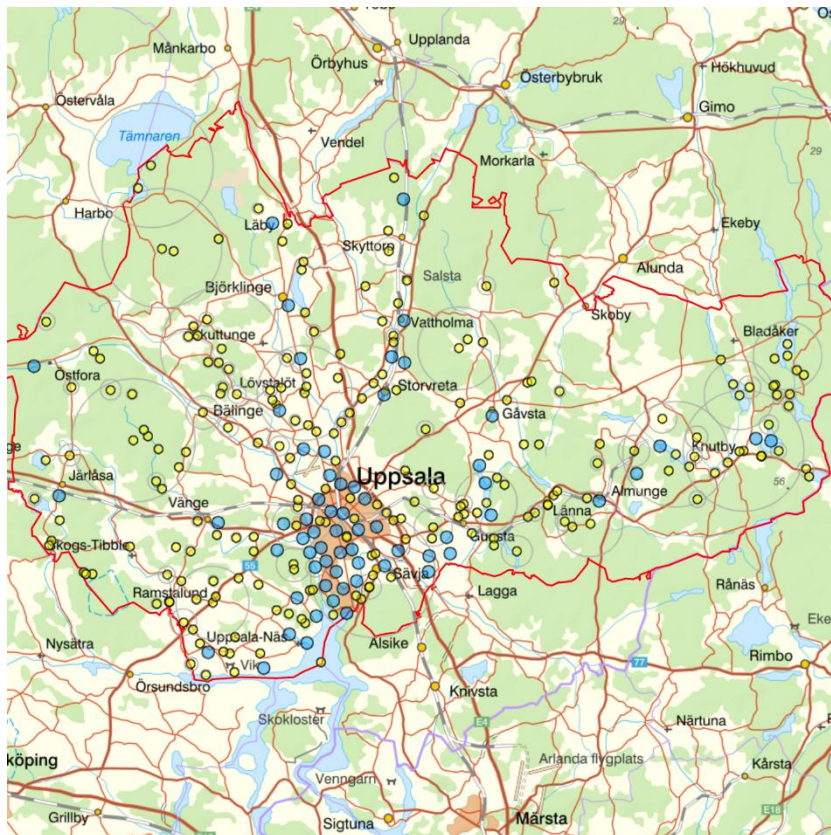
Figur 21. Fynd av svartvit flugsnappare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Ärtsångare

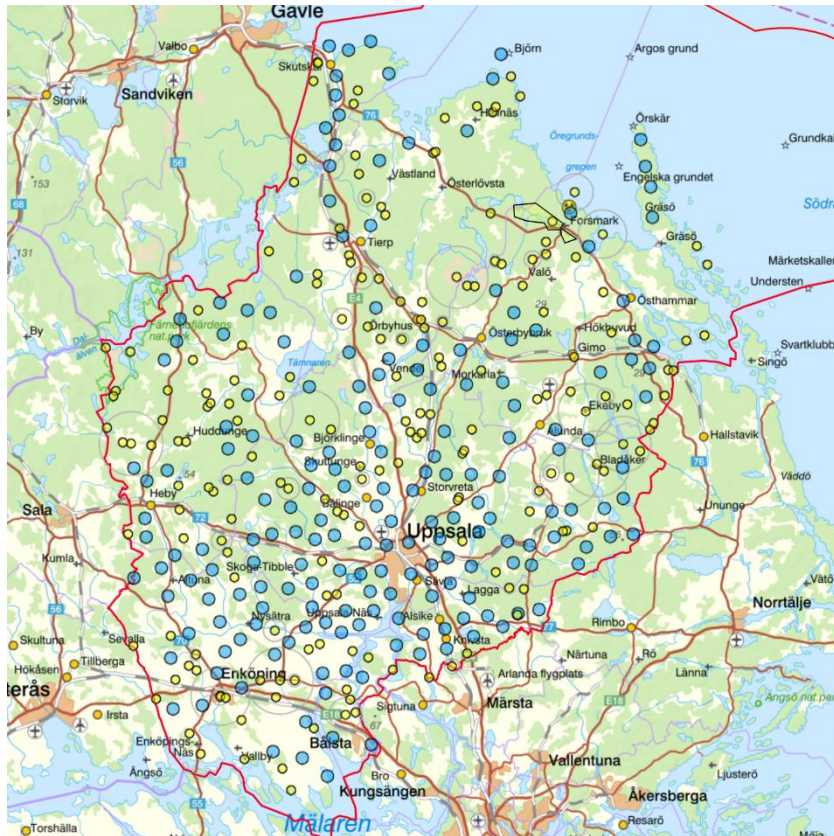
Figur 22. Fynd av ärtsångare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

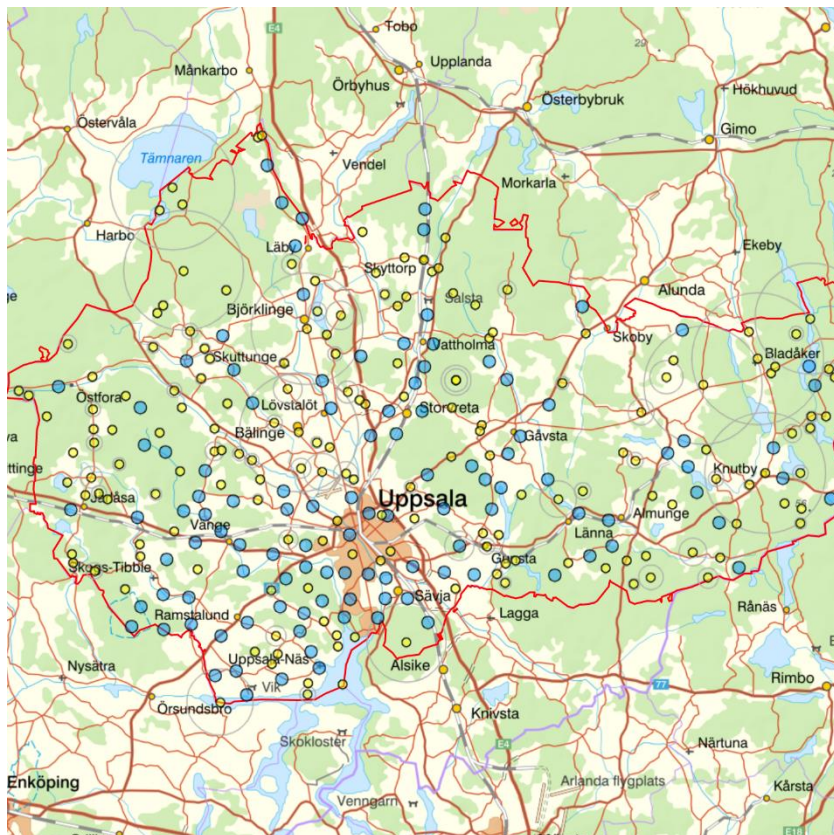
Figur 23. Fynd av ärtsångare i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Trädlärka

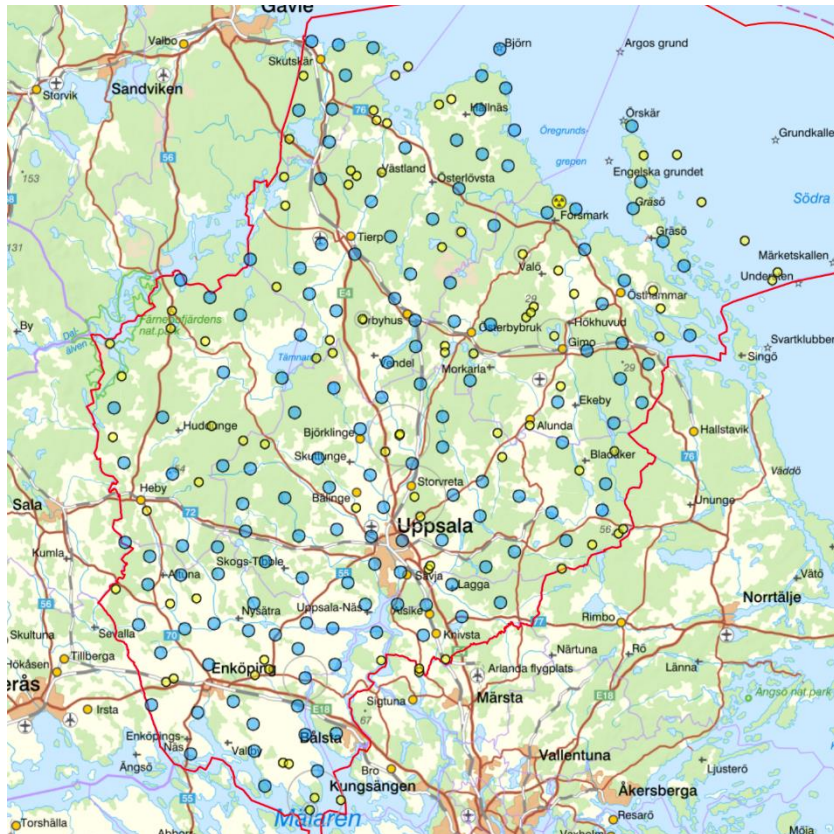
Figur 24. Fynd av trädlärka i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

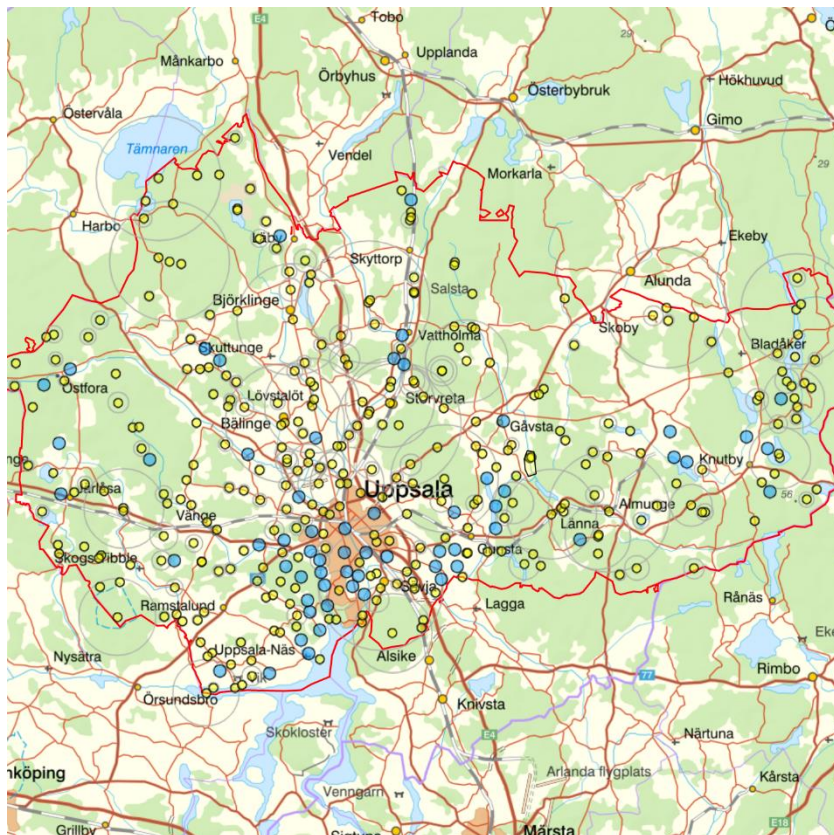
Figur 25. Fynd av trädlärka i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enskilda fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 1. Utbredningskartor

Törnskata

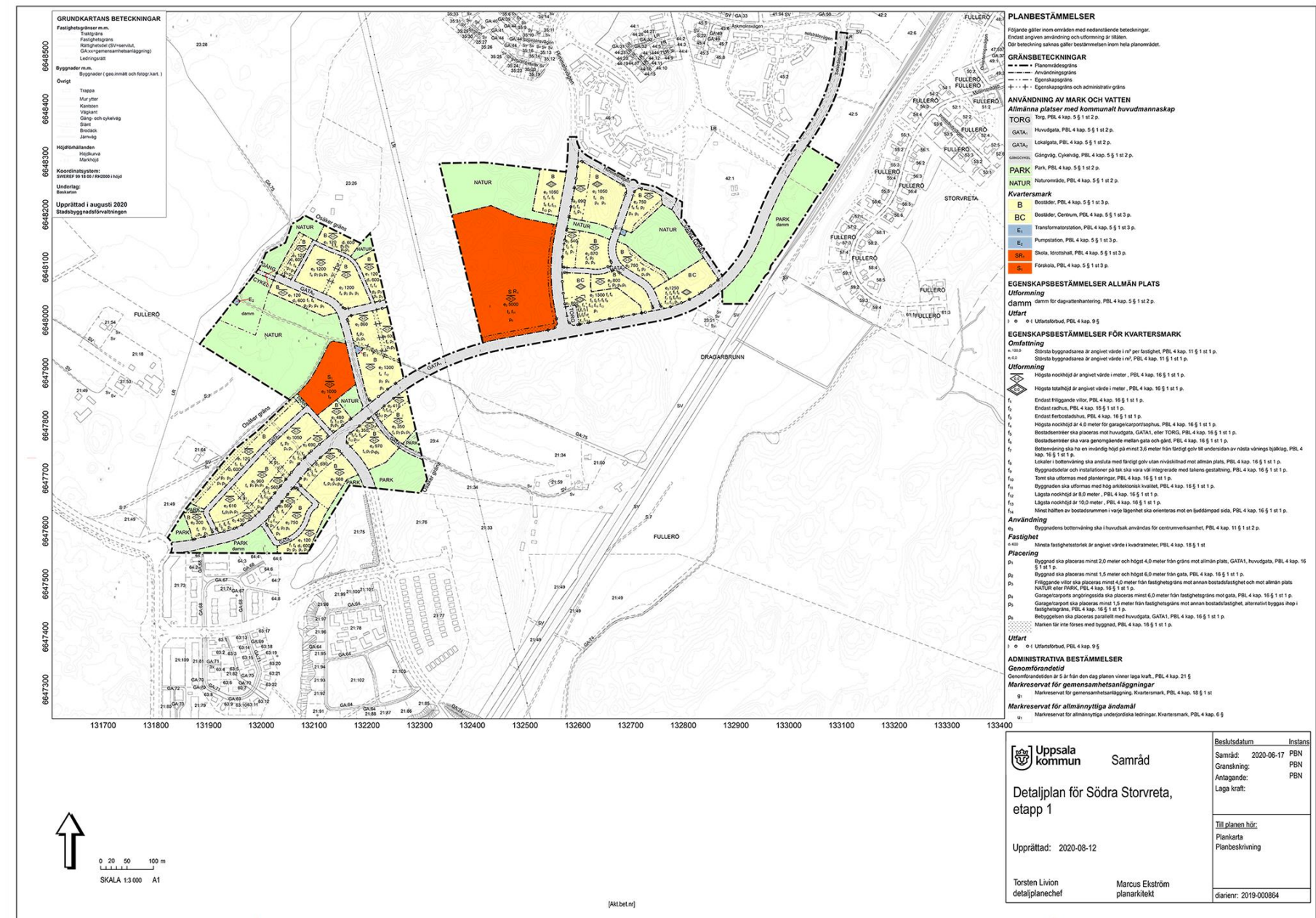

Figur 25. Fynd av törnskata i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala län. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Figur 27. Fynd av törnskata i Artportalen mellan 2000 och 2020 i Uppsala kommun. Gula prickar är enstaka fynd och blåa är kluster av fynd.

Bilaga 2. Plankarta för Södra Uppsala etapp 1

Bilaga 3. Karta från naturvärdesinventeringen som visar delområden

